

Gondolatok az erdőtörvény természetvédelmi szempontú módosításához

Bevezető

Magyarország Alaptörvényének elfogadása alapjaiban megváltoztatta a hazai jogrendszert, nemcsak formai, tartalmi, hanem alapfilozófiai szempontból is. Az Alaptörvény „Alapvetés” fejezete olyan szabályozásfilozófiai zsinórmértéket húzott meg, amelyhez minden törvényi, vagy más jogforrási szinten található normának igazodnia kell. Nincs és nem is lehet ez másként az erdők – mint természeti erőforrásnak – tekintetében sem, hiszen ezek az ökológiai rendszerek már az Alaptörvényben deklaráltnak is a „nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége” (Alaptörvény P) cikk (1) bekezdés).

E kötelezettség teljesítése csak akkor lehetséges – az Alaptörvény által elvárt szinten, figyelemmel a védelmi szint megőrzésére is (Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés második mondata) – ha a szabályozási környezet, azok a jogintézmények, illetve intézményrendszer, amely a védelmi szintet meghatározza, környezet-, illetve természetvédelmi szempontból kellően magasra teszi a mércét. Az erdők tekintetében a „nemzet közös örökségének státusa” azt is jelenti, hogy ennek a természeti erőforrásnak a megóvása az államra, az erdőtulajdonosra, az erdőgazdálkodóra, valamint az erdőt szabadon használóra egyaránt kötelezettségeket hárít. A kötelezettségek azonban leginkább az államot és az erdővel rendelkezni jogosultat érintik azzal, hogy a tulajdonnal való rendelkezés teljes és feltétlen szabadsága helyébe a felelős, fenntartható gazdálkodást megvalósító használatot kell helyezni.

Előzmények röviden

Az erdő a szárazföld legösszetettebb természeti (ökológiai) rendszere, mely – elsősorban a környezetre gyakorolt hatásai miatt – az egészséges emberi élet alapvető feltétele. Az erdő a környezeti elemek funkcionális működése és védelme mellett meghatározza a táj jellegét, szebbé és komfortosabbá teszi az emberi környezetet, testi, lelki felüdülést nyújt, őrzi az élővilág sokféleségét (genetikai-, faj- és társulás diverzitását), valamint megújítható természeti erőforrásként energiahordozót és élelmet termel. A fentiek miatt az erdő fenntartása, óvása az egész társadalom érdeke, védelmi, közjóléti szolgáltatásai minden embert megilletnek, ezért az erdőt csak a közérdekekkel összhangban szabályozott módon lehet használni.

A fentiek olyan szakmai minimumot fogalmaznak meg az erdő jelentőségéről, amelyek valószínűleg mindenki számára elfogadhatóak és kiindulópontot jelenthetnek egy átfogó erdőpolitika, illetve az ennek megvalósítását szolgáló szabályozási környezet kialakítása, valamint fejlesztése számára. Természetesen az erdő megítélése erősen függ attól, hogy ahhoz mint vagyontárgyhoz, pontosabban materiális nyereségtermelő vagyonhoz, vagy mint a természet értékéhez, a természet által az embernek nyújtott szolgáltatás egyik eszközéhez közelítünk. Ez a kettős és így ambivalens közelítésmód a jogi szabályozás fejlődésében is markánsan tetten érhető, hiszen a gazdálkodási szabályozás, illetve a védelmi típusú szabályozás kollíziójának lehetünk szemtanúi. Ennek feloldását a jogalkotási folyamatok

szerves folytatásaként kellene megtervezni, amelynek során a természet – és ezen belül az erdő – védelmét szolgáló szakmai koncepciók, tudományos eredmények, nemzetközi deklarációk jogfejlesztő hatását nem szabad figyelmen kívül hagyni.

Az erdőre vonatkozó szabályozás és a természetvédelmi szabályozás hatálya – a szabályozási tárgykör részleges azonossága miatt – tradicionálisan összekapcsolódik egymással. Az erdészeti szakirodalomban, illetve az erdőmérnöki alapképzettséggel rendelkező természetvédelmi szakemberek körében is előszeretettel tekintik a természetvédelem hazai kezdetének az 1879. évi XXXI. törvényt (erdőtörvény), de tényszerűen nézve a kérdést, az erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935. évi IV. törvény szabályozta első ízben átfogó jelleggel és – anyagi jogilag¹ – együttesen a két területet. A két – egyébként tartalma szerint önálló – szabályozási terület formai szétválására az 1960-as évek elején került sor (az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló 1961. évi VII. törvény, valamint a természetvédelemről szóló 1961. évi 18. törvényerejű rendelet), aminek oka a két szabályozás eltérő érdek-, érték- és célrendszere volt. Európában, de gyakorlatilag a világon szinte mindenütt hasonló tendenciák érvényesültek, és ennek következtében az igazgatási ágazatok is elváltak egymástól, ahol együtt voltak.

A hazai erdőgazdálkodás klasszikus rendszere nem követte az ökológiai szemléletben és az erdők társadalmi megítélésében a XX. század utolsó harmadában bekövetkezett változásokat, amit jól mutat a természetvédelmi szemlélet és a védett természeti területeken folytatható erdőkezelés megismertetését szolgáló, 1994-ben elkészült – „*A természetvédelem erdészeti szakmai koncepciója és távlati fejlesztési feladatai*” című – tanulmány kedvezőtlen szakmai fogadtatása.

Az ismertetett szabályozási struktúra 1996-ban modernizálódott, az erdőtörvényről „levált” a vadászati szabályozás is, hiszen ez – évszázadok óta – tradicionálisan önálló jogalkotási tárgykör volt hazánkban is. A hármas tagolódás kapcsán a szabályozási területek közötti összhangot a törvénycsomagként történő tárgyalás és egy ülésnapon történő elfogadása többé-kevésbé biztosította (lásd: a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény [a továbbiakban: Tvt.], az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény, továbbá a vad védelméről, vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény [a továbbiakban: Vtv.]). A három törvény egyidejű elfogadása komoly paradigmaváltást tükrözött, hiszen már a címükben is egyértelműen megjelent a védelmi funkció előretörése. Természetesen ez az erdészeti, valamint a természetvédelmi közigazgatásra is kihatott, néha kedvezően, néha kedvezőtlenül.

Az 1996-ban elfogadott törvények által megjelenített új szemlélet igazodott a biológia és az ökológia tudományos eredményeihez, az akkori társadalmi elvárásokhoz. Előtérbe került a komplex, ökológiai alapon nyugvó megközelítés, prioritást kapott a védelmi rendeltetés, létrejött a védett természeti területen levő erdők eltérő kezelésének, valamint egy természetközeli erdőgazdálkodásnak a jogi lehetősége. Sajnos az eltelt másfél évtizedben a

---

¹ Igazgatási szempontból az „együttszabályozás” törvényi szinten már az erdészeti igazgatásról szóló 1923. évi XVIII. törvényekben megtörtént.

hivatkozott törvényeket érintő módosítások inkább a természetvédelem rovására enyhítettek a szabályozáson, mintsem a védelmi funkció intézményi erősödését szolgálták volna.

2008-ban viszonylag rövid egyeztetést követően az 1996. évi LIV. törvényt teljes egészében felváltó új szabályozást készített elő az akkori szaktárca (FVM). A szabályozás megújítását alapvetően és elsődlegesen nem a természetvédelmi szempontok motiválták, és a felmerült természetvédelmi szempontok se olyanok voltak, amelyek sok tekintetben gyökeresen új erdőtörvény megalkotását indokolták volna. A környezet-, illetve természetvédelmi szempontból előrelépést jelentő rendelkezéseket többnyire az egyeztetések hatására fogadták el, és komoly viták után – amelyben az Országos Környezetvédelmi Tanács és a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának Irodája is részt vett – az Országgyűlés 2009 tavaszán elfogadta a jelenleg hatályos erdőtörvényt (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény).

Az erdőtörvény rövid kritikai értékelése

Az új erdőtörvény (a továbbiakban: Evt.) megítélése erdészeti szakmai és természetvédelmi körökben egyaránt ellentmondásos². A törvény megtörte a szabályozás korábbi tendenciáit, emiatt nem tekinthető egy – minden részletében – kedvező szabályozási irányznak. Vitathatatlanul előrelépést jelent például az erdők természetességének minősítése, a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok alkalmazásának elősegítése, az illegális fakitermelések természetkárosításainak megelőzése, felderítése terén. A törvény a célok, valamint a fontosabb alapelvek tekintetében is alapvetően helyesen fogalmaz, viszont az ezt biztosító jogintézmények hiányosak, vagy nem tartalmazzák a kellő garanciális szabályt.

Ebbe a körbe tartozik többek között, hogy:

- a törvény egyik alapvetése – ami a címében is visszaköszön –, hogy az erdőben „gazdálkodni kell”³, és az, aki az erdőben gazdálkodik, csak gazdasági érdekeltségű szervezet (személy) lehet, ezért tehát az Evt. szerint minden gazdasági érdekeltségű használatot korlátozó lépést, intézkedést kompenzálni kell,
- a törvény fogalmi rendszere nem minden ponton kompatibilis a természetvédelmi fogalmakkal (pl. őshonos, tájidegen faj),
- az előző ponthoz kapcsolódik, hogy egyes – egyébként közhatalmi jellegű – döntésekhez az erdőgazdálkodó egyetértését írja elő,

---

² Így például az új erdőtörvény hatályba lépése előtti időszakra az Európai Bizottságnak a Natura 2000 területeket érintő felmérése a hazai erdők helyzetét természetvédelmi szempontból kedvezőtlennek ítélte meg (lásd: https://circabc.europa.eu/sd/d/2666d26c-2e77-4692-aab4-c7504b4b6759/HU_National_Sumary.pdf). A felmérés alapján a hazai Natura 2000-es területeken található erdők, mint élőhelyek (erdei élőhelyek) státusza gyakorlatilag teljes egészében "kedvezőtlen rossz" besorolást kapott. Az új hazai szabályozás azonban, amint azt a kritikai értékelés bemutatja, nem tartalmaz olyan előrelépést, ami a kedvezőtlen tendenciát érdemben megállíthatná, megfordíthatná.

³ A gazdálkodási kényszer fenntarthatósági, környezet-, illetve természetvédelmi szempontból az egyik legkritikusabb szemléleti különbség az erdőgazdálkodás és a természetvédelmi szempontok maradéktalan érvényesítése között.

- a fenntartható erdőgazdálkodás fogalma valójában nem más, mint a tartamos erdőgazdálkodás,
- a prevenciót szolgáló engedélyezési eszközt (az ún. éves terv engedélyezését) bejelentéssel váltotta fel.

A fentiek kapcsán érdemes a kritikus pontokat kicsit részletesebben érinteni.

1. A törvény előkészítésekor, illetve elfogadásakor sem voltak olyan indokok, amelyek a korábbi erdőtörvény teljes hatályon kívül helyezését és szemléletében teljesen új erdőtörvény megalkotását indokolták. Ez az akkor hatályos, a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 17. §-ával sem állt összhangban, amely szerint „jogszabályt akkor kell alkotni, ha a társadalmi-gazdasági viszonyok változása, az állampolgári jogok és kötelességek rendezése, az érdek-összeütközések feloldása azt szükségessé teszi”.

A törvényhez készített előterjesztésben szereplő indokok egy része alaptalan volt, hiszen az erdők tulajdoni struktúrája alig változott 1996 óta (az állami tulajdon gyakorlatilag változatlan mértékű, a nem állami tulajdonon belüli átalakulás szabályozási szempontból irreleváns).

Az Evt. úgy kezeli az erdőket, mint a magántulajdon „szent és sérthetetlen” tárgyát, pedig az erdők nagyobb része állami tulajdonban van. Az állami erdők vonatkozásában pedig az annak kezelését ellátó állami szerv nem tekinthető magántulajdonosnak. Az Evt. elfogadásáig nem volt olyan lényeges jogintézményi változás, amely a teljesen új szabályozást indokolta volna. Az új elemek viszont, mint pl. az Evt. hatályának kiterjesztése, a szabad rendelkezésű erdő fogalmának bevezetése, az engedélyezési rendszer felszámolása, inkább vitathatóak, semmint indokoltak.

A törvény nem szüntette meg a párhuzamos tervezést, nem csökkentette az adminisztratív terheket, csupán átrendezte azokat. Az erdőgazdálkodás tekintetében az adminisztratív terhekre utalás egyébként is nehezen értelmezhető, hiszen itt nem egy nyereségérdekelt működtethető vagyronról, hanem osztársadalmi materiális, immateriális szolgáltatást nyújtó, feltételesen megújuló természeti erőforrásról van szó.

Az állami tulajdonú erdők esetében az elsődleges védelmi rendeltetésű erdők aránya meghaladja az 50%-ot is. Emiatt viszont joggal ki lehetne jelteni, hogy az erdők állami tulajdonát alapvetően a védelmi rendeltetés alapozza, határozza meg⁴. A törvényhez készített előterjesztés ugyan kimondta: az állami erdők képesek a közérdekű szolgáltatásokat legmagasabb szinten biztosítani, ennek konzekvenciáit azonban a törvény nem tartalmazza. Nem szerepelteti, hogy az állami erdőkben a közérdek hosszú távú védelme érdekében nem profitorientált „erdőgazdálkodói”, hanem „erdőkezelői” szervezet (*államerdészlet*) indokolt, és e szervezeti rendszer feletti tulajdonosi joggyakorlás során valamennyi rendeltetésnek arányos képviselőt kell biztosítani. Ez a szervezeti megoldás megfelelne a védelmi rendeltetés arányából fakadó követelményeknek is.

---

⁴ Ennek a helyzetnek a kialakulása és következménye külön elemzést igényel.

2. Az Evt. a korábbi, preventív védelmet biztosító engedélyezési, hatósági eszközöket felszámolta, megszüntette. Az előzetes hatósági engedélyezést felváltó bejelentési kötelezettség nem preventív, a természetvédelmi kezelés szempontjából kifejezetten rossz és rugalmatlan megoldás. Az erdők tekintetében ez a visszalépés a környezet komplex védelme szempontjából is hátrányos és prognosztizálhatóan káros következményekkel jár. Az Alkotmánybíróság több határozatában elvi érveléssel rámutatott a védelmi szint megőrzésének követelményére, a szint csökkentésének tilalmára, illetve arra, hogy az *„állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje”*. Ugyancsak alkotmánybírósági döntéseken alapul a prevenciót szolgáló környezetjogi eszközök alkalmazása az utólagos beavatkozást biztosító eszközökkel szemben (leghatározottabban lásd: 28/1994. (V.20.) AB határozat). Az érdemi közreműködést biztosító eljárások megszüntetése, a bejelentési kötelezettség bevezetése egyértelmű jogi és szakmai visszalépés. Gyakorlatilag alig jelent meg a természet-, illetve a környezetvédelmi közreműködést biztosító jogintézmény a tervezetben, ezt mutatja az akkor hatályos szabályozásban szereplő egyetértési jogkörök elhagyása is.

A bejelentési kötelezettség egyébként is csak az erdészeti hatóság irányában érvényesül, a természetvédelmi hatóság, a természetvédelmi kezelésért felelős szerv csak áttételesen jelenik meg ebben a rendszerben. Bejelentés alapján a tevékenység megtiltása nehézkes és körülményes, ami nem egyeztethető össze a közigazgatási hatékonyság követelményével.

3. Az Evt. környezetjogi szempontból sem kedvező és a környezetügy stratégiai érdekeivel ellentétes. A korábbi erdőtörvény elfogadására 1996-ban hosszú szakmai egyeztetést követően, a Tvt.-vel, illetve a Vtv.-vel egyszerre, együttes parlamenti tárgyalás keretében került sor. Ez az együttes tárgyalás teremtett koherenciát a három törvény fogalmai, anyagi és eljárási szabályai között. Az Evt. ezt a szakmai és szakmapolitikai konszenzust „felrúgta”, a fogalom- és jogintézmény rendszerében a Tvt.-től idegen intézményeket vezet be (pl. idegenhonosság, őshonosság fogalma eltérő tartalommal), illetve ellentmondásokat generált.

Nem veszi figyelembe továbbá az Evt. a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvénynek (a továbbiakban: Kvt.) a környezetjogi rendszer egységességére vonatkozó rendelkezéseit. A Kvt. 3. § (1) bekezdése világosan meghatározza a koherens rendszer kialakításának feltételeit, amikor kimondja: *„E törvény rendelkezéseivel összhangban külön törvények rendelkeznek, különösen: ... az erdőkről”*. Ennek a szabályozásnak alapvető indoka, hogy az erdők nem csak a gazdálkodás tárgyai, hanem fenntartható módon kezelendő, használandó, feltételesen megújuló természeti erőforrások, környezeti rendszerek.

Az erdőtörvény tervezetét a Kormány tanácsadó szerve, az Országos Környezetvédelmi Tanács (OKT) megtárgyalta, és nem javasolta a Parlament elé terjesztését. Néhány példa az OKT állásfoglalásából⁵:

---

⁵ Lásd 2008. október 14-i állásfoglalás, elérhető: http://www.oktt.hu/?p=allasfoglalasok_item&id=16

„Az erdőgazdálkodás új alapelveiről megnyugtató szakmai konszenzus nem alakult ki, amelyre az új szabályozást felépíteni lehetne, ezért a Testület nem javasolja a kormánynak, hogy a törvénytervezetet a Parlament elé terjessze, csak alapvető és koncepcionális változtatások után.

A Tanács megállapította, hogy az alapvető dilemma annak a prioritásnak az eldöntése, hogy az erdők közhasznú funkciói illetőleg a gazdasági haszonvétele az előbbre való. ...

A Testület többségi véleménye szerint szükséges, hogy a védelem aránya növekedjék a törvénytervezetben.

A fenntartható erdőgazdálkodás szabályait a fenti, természetességi kritérium rendszernek és a társadalmi fontosságnak megfelelően differenciáltan volna szükséges megalkotni.”

Ugyancsak az előkészítés hiányosságát mutatja, hogy a tervezethez nem készült a Kvt. szerinti vizsgálati elemzés⁶, ami szintén közjogi aggályokat vetett fel.

A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa külön állásfoglalásban rögzítette a törvényjavaslat általa kifogásolt elemeit⁷, kezdeményezve annak visszavonását. Az állásfoglalás általános megállapításai körében – többek között – rögzítette:

„A Javaslat által célként kitűzött fenntartható erdőgazdálkodás lényege éppen az lenne, hogy ezen szolgáltatásokat mindenkor teljes körűen, párhuzamosan és nem egymás rovására legyen képes biztosítani, még hozzá úgy, hogy az idő előrehaladtával az ökoszisztéma-szolgáltatások minősége javuljon.”

„A Javaslat által biztosított természetességi kategóriák közül a természetes, természetszerű és származékerdő kategória a védett természetvédelmi területen és Natura 2000 területen lévő erdők meghatározásaival tehát elvi lehetőséget teremtett a természeti értékű erdők eltérő kezelésére. A Javaslat mégsem él a differenciált kezelés és gazdálkodás lehetőségével. ...”

„... a Javaslat olyan módon lazítja az erdőgazdálkodás szabályait és csökkenti a hatósági jogköröket és felügyeletet, hogy ezáltal az erdővagyon védelmét és a természeti értékek védettségi szintjének megőrzését veszélyezteti.”

„Az erdőgazdálkodás szabályait – különös tekintettel az egyes erdők eltérő ökológiai értékére, védettségi szintjére és funkciójára – a törvényjavaslatnál részletesebben és a különbözőségek mentén differenciáltan szükséges és célszerű meghatározni.”

„... a Javaslat nem nyújt megfelelő garanciákat a környezet magas szintű védelme érdekében, sőt az eddigi védettség szintjét csökkenti, ezért elfogadása ebben a formában nem javasolható.”

A fentiekén túlmenően az állásfoglalás az alábbi kérdéseket is érintette, az ezek kapcsán tett megállapításai az elfogadott törvényre is zömében érvényesek:

*A körzeti erdőtervezési eljárás, szakhatóság bevonása a körzeti erdőtervek elkészítésébe
Védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen található erdők rendeltetése és az ott megvalósítható üzemmód
Az erdőgazdálkodási tevékenység bejelentése*

---

⁶ Lásd Kvt. 43. § (1)-(3) bekezdések.

⁷ Lásd T/6934. számú törvényjavaslat.

A tarvágás korlátozása

A társadalmi szervezetek ügyféli jogállásának biztosítása

Az állami erdők korlátozottan forgalomképes kincstári vagyoni körbe sorolása és kezelése.

4. A „fenntartható erdőgazdálkodás” elnevezésű új fogalom nem mutat érdemi eltérést a korábbi tartamos erdőgazdálkodás fogalmához képest, ezért az Evt. még elviekben sem ad adekvát választ az erdővel mint – azonos ökológiai értékben csak hosszú idő alatt megújuló – természeti erőforrással kapcsolatos új társadalmi igényekre, és az erdő védelmi rendeltetéseihez kapcsolódó új feladatok megvalósítására sem.

Fenntartható erdőgazdálkodás nem valósítható meg olyan jogintézmények fenntartásával, amelyek az erdők természeti értékeit másodlagosnak tartják (pl. tarvágásos véghasználat, nem őshonos, tájidegen fafajokkal végzett erdőtelepítés, felújítás lehetősége, a természetvédelmi szempontú korlátozások gazdasági eszközökkel történő háttérbe szorítása).

Az Evt. – a szabályozásban jórészt már korábban is létezett – pozitív elemeit (pl. a folyamatos erdőborítás, illetve az azt biztosító üzemmód, természetességi állapot szerinti nyilvántartás, a természetvédelmi szempontból kedvező száraló, átalakító, faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód) a hozzájuk kapcsolódó konkrét anyagi jogi rendelkezések, vagy a felmentések, kivételes szabályok fellazítják, vagy csak elvi alkalmazásukat teszik lehetővé. Így többek között a természetességi állapot romlásának tilalma elő van írva, de a javításának igénye nincs, a tarvágás lehetővé tételét szolgáló szabályok a folyamatos erdőborítással konkurálnak. A természetességi állapot romlásának a tilalma kapcsán érdemes utalni az erdőtervezés során használatos "természetességi mutatószám" alkalmazására is. Ez a mutatószám azonban a természetesség természetvédelmi szempontú mérésére nem alkalmas, tehát a szabályozás szerinti cél ezen eszköz alkalmazásával nem érhető el.

A törvény mereven elválasztja egymástól a védett természeti területeket, illetve a Natura 2000 területeket, annak ellenére, hogy ez a két halmaz jelentős mértékben fedi egymást (a védett természeti területen található erdők szinte kivétel nélkül egyben Natura 2000 területek is).

5. Az Evt. nem foglalkozik érdemben az erdők energetikai célú felhasználásával⁸. Ez környezet-, illetve természetvédelmi szempontból kettős megítélésű. Egyrészt az erdő⁹ hasznosítása, elsősorban környezetvédelmi szempontból kedvező lehet, ha kiváltja fosszilis energiahordozók igénybevételét, másrészt viszont a faanyagot felhasználó erőművek faanyag-szükséglete jelentős - természetvédelmi szempontból negatív hatású - nyomást gyakorol erdeinkre. A természetes erdőkből történő, energetikai célú fahasználat kiváltására az energiaültetvények – ez esetben kiemelten a fás szárú energiaültetvények – létesítése jelentős nyomástól tehermentesítheti az erdei ökoszisztémákat. Ezek telepítése szintén szigorú szabályokat követel, mivel természetvédelmi szempontból nem közömbösek sem az ültetvények létesítésének helyei (védett természeti területek, Natura 2000 területek), sem az

---

⁸ Erre elsősorban az erdők fenntartható használatának biztosítását szolgáló feltételrendszer megteremtése miatt lenne szükség.

⁹ Ebben a vonatkozásban, mint feltételesen megújuló természeti erőforrás.

ültetvények telepítésénél felhasznált fajok/fajták (könnyen terjedő, invazív és a környező természetszerű állományokat megfertőző özön-növények)¹⁰.

Mind az erdők természetességének kérdése, mind az erdők energetikai célú felhasználása szorosan kapcsolódik korunk legnagyobb kihívásához, a klímaváltozáshoz. Egy korszerű erdőtörvénynek hangsúlyosan kellene foglalkoznia a klímaváltozáshoz alkalmazkodó erdősítési célállományok meghatározásával, illetve a klímaváltozás hatásának csökkentését szolgáló üzemmódok előírásával¹¹.

Természetvédelmi erdőkezelés – természetközeli erdőgazdálkodás (erdőfenntartás)¹²

Természetvédelmi kezelésnek (nem vagyonekezelésnek!) minősül a védett természeti érték, terület felmérését és nyilvántartását, megóvását, őrzését, fenntartását, bemutatását, valamint helyreállítását célzó valamennyi tevékenység előírása (Tvt. 36. § (2) bekezdés).

Erdőgazdálkodásnak minősül az erdő Evt. 2. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti fenntartására, közcélú funkcióinak biztosítására, őrzésére, védelmére, az erdővagyron bővítésére, valamint az erdei haszonvételek gyakorlására irányuló tevékenységek összessége (Evt. 5. § 9. pont).

A fenntartható erdőgazdálkodás elsősorban az ökológiai szempontból is tartamos erdőhasználatot jelenti. A fenntarthatóság, az ökológiai tartamosság megvalósításának egyik alapfeltétele és eszköze a természeti folyamatokat megközelítő (szimuláló) erdőkezelés, melynek alkalmazása lehetővé teszi a biológiai sokféleséggel rendelkező és jellemezhető természeti rendszerek – emberiség jövőjét is meghatározó – működtetését.

A természetvédelmi kezelési előírásokat, a beavatkozás szükségességét és mértékét a terület védettségének foka (fokozottan védett, védett, Natura 2000, illetve nem védett), a védendő természeti érték jellege, az erdő rendeltetése és jelenlegi állapota dönti el.

A természetvédelmi erdőkezelés¹³ fogalma magában foglalja a jogszabályokban, ezeken belül is kiemelten a természetvédelmi kezelési tervekben előírt erdészeti jellegű beavatkozásokat is. Ezek lehetnek fenntartó (helyreállító, a természetes folyamatokat beindító stb.), illetve gazdálkodás jellegű beavatkozások egyaránt. Ami a védett természeti területek speciális jogállásának következménye: védett természeti területen csak természetvédelmi erdőkezelés végezhető. Ez azt is jelenti, hogy *minden esetben, amikor védett természeti területen lévő*

---

¹⁰ Ennek kapcsán érdemes megjegyezni, hogy nem a faanyag iránti ipari, gazdasági igényekhez kell a hazai természetes erdőállományt igazítani, hanem fordítva, azaz a természetes erdőállomány által, a fenntarthatóság követelményeinek megfelelően "kivehető" faanyag választékhoz, mennyiséghez kell igazítani az ipari tevékenységet.

¹¹ Az erdők, illetve az erdőgazdálkodás klímaváltozással összefüggő kérdéseinek a vizsgálata további elemzést igényel.

¹² Jelen anyag tervezetének megvitatása során felmerült, hogy az erdőgazdálkodás kifejezés helyett az erdőfenntartás kifejezés szerepeljen. A javaslat szakmailag és jogilag is indokolt lehet, de a teljes átvezetés a hatályos szabályozás és szakmai gyakorlat miatt még nem célszerű. A szakmai szóhasználat ma még az erdőgazdálkodás fogalmát nevesíti általánosan, de célszerű lehet az új fogalomhasználat elterjesztése. A természetközeli erdőfenntartás fogalmát, illetőleg ezt biztosító jogintézményeket az Evt.-ben, illetve a Tvt.-ben egyértelműen meg kell határozni.

¹³ A természetvédelmi erdőkezelés fogalmát az Evt.-ben, illetve a Tvt.-ben egyértelműen meg kell határozni.

erdőben konfliktus alakul ki a természetvédelmi és az egyéb szempontok között, a természetvédelmi szempontoknak kell elsőbbséget kapniuk.

Azon erdőterületeken, amelyek nem minősülnek védett természeti területnek, de Natura 2000 területek, az ilyen területeken megvalósítandó célkitűzéseknek, a jelölés alapjául szolgáló céloknak megfelelően kell a konfliktusokat feloldani. Ennek megfelelően itt is a védelmi célok élveznek elsőbbséget.

A természetvédelmi erdőkezelés nem minden esetben jelent aktív beavatkozást. Vannak olyan területek, ahol a kezelés teljes hiánya, a természetes folyamatok szabad érvényesülése a természetvédelemi cél (pl. erdőrezervátumok, fokozottan védett természeti területek¹⁴). Más esetekben a kezelés célja lehet a meglévő állapot fenntartása, egy korábbi állapot helyreállítása illetve a teljes átalakítás. Ez utóbbi elsősorban a nem őshonos, invazív, vagy tájidegen fajokból álló erdőállományokra jellemző, amelyek – sajnálatos módon – néha még fokozottan védett természeti területen is előfordulhatnak. A kezelés módjait – védett természeti területen – a természetvédelmi kezelési tervben kell előírni. Ennek természetesen előfeltétele, hogy a jelenlegi – meglehetősen kiüresedett – természetvédelmi kezelési terveket (mármint azt, ami ezekből a miniszteri rendeleti szintű szabályozásban megjelenik) ténylegesen olyan tartalommal kell megtölteni, ami az erdő természetvédelmi- és szakkezelését ellátó szervezet számára is megfelelő támpontot nyújt.

A természetközeli erdőgazdálkodása nem védett természeti területen, illetve nem Natura 2000 területen lévő erdőben az ökológiai szempontoknak, a biológiai sokféleség megőrzésének, illetve a természetvédelmi érdekeknek is megfelelő, a természetes folyamatokat követő gazdálkodást jelent. A természetközeli erdőgazdálkodás nem egy konkrét recept, ami minden erdőben egyformán alkalmazható. A természetes folyamatokra alapozott erdőkezelést, erdőgazdálkodást egy olyan szemléletként lehet értelmezni, melynek ismeretében és alapelveinek elsajátítása után az egyes konkrét esetekre a megfelelő beavatkozási módszerek, technológiák levezethetők.

A természetközeli erdőgazdálkodáson alapuló koncepció a legtöbb esetben feloldhatóvá teszi az erdők hasznosításával kapcsolatos konfliktusokat. Ez érvényes a természetvédelmi és környezetvédelmi elvárások és feladatok teljesítésére is. A koncepció előnye az alkalmazkodó-készségben rejlik.

A természetvédelmi erdőkezelés és a természetközeli erdőgazdálkodás céljai közötti alapvető különbség abban nyilvánul meg, hogy amíg a természetvédelmi erdőkezelés elsődleges célja az erdők biológiai sokféleségének megőrzése és gyarapítása, a természetvédelem szempontjainak érvényesítése, addig a természetközeli erdőgazdálkodás elsődleges célja olyan fenntartható erdőgazdálkodás folytatása, amely mellett az erdők további funkciói a legkisebb sérelem mellett teljesíthetők. Ebből következik, hogy védett természeti területen lévő erdőben az erdőtervi előírás csupán a természetvédelmi célok elérésének eszközeként jöhet szóba. Védett természeti területeken, Natura 2000 területeken, illetve a védett természeti

---

¹⁴ A fokozottan védett természeti területek kapcsán utalni kell arra a sajnálatos tényre, hogy a nemzeti parkok övezeti besorolása - amely 1997. január 1. óta kötelezettség - a mai napig nem történt meg, pedig a nemzeti parkok természeti övezetei a törvény erejénél fogva fokozottan védett természeti területnek minősülnek.

értékek előfordulási helyein természetvédelmi erdőkezelést kell végezni, míg a gazdálkodási elsődleges rendeltetésű természetyszerű erdőkben természetközeli erdőgazdálkodás folytatható.

A fenti megfogalmazás alapján a természetvédelmi erdőkezelés a természetközeli erdőgazdálkodás gazdasági céljaitól eltérő célokat fogalmaz meg és azoktól eltérő – az erdőgazdálkodás hagyományos eszközrendszerén túlmutató – tevékenységeket is végez. Ugyanakkor a külső szemlélő számára sok esetben – a gyakorlati megvalósítás szintjén – a kezelési tevékenység és a gazdálkodás hasonló eljárásokat követ, azaz hasonló képet mutat.

Az előbbieken túlmenően már a későbbiekben említendő érdekeltségi rendszerrel függ össze, hogy hibás eljárás a természetvédelmi erdőkezelést a nem védett erdőterületeken folytatható erdőgazdálkodás mutatóival értékelni, ugyanis különbözőek a célok és az elvárt eredmény is. A védett természeti területen, Natura 2000 területen lévő erdőben végzett szakmai munka mércéje a természetvédelmi, közcélú szempontok szakszerű érvényesítése, ami a hagyományos erdőgazdálkodás ma alkalmazott mutatói alapján nem értékelhető, mert téves és félrevezető eredményt ad.

Összességében a helyesen definiált és megkülönböztetett természetvédelmi erdőkezelést, illetve természetközeli erdőgazdálkodást együttesen lehet ökológiai (szempontú) erdőfenntartásnak is nevezni, ami az erdőfenntartásnak egy részhalmaza, a maradékot ugyanis az ökonómiai szempontú ültetvényyszerű fatermesztés és a be-nem-avatkozás¹⁵ teszi ki¹⁶. Az ökológiai (szempontú) erdőfenntartást pedig – többek között – a folyamatos erdőborítás megvalósításával lehet elérni, ezért az erre való átállás ütemét egyértelműen meg kell adni.

Az Evt.-ben ütemezetten, csak a nem védett és nem Natura 2000 erdőkre kell folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódot előírni. A védett természeti területen lévő erdőket a természetvédelmi kezelési tervben foglaltak, illetve ennek hiánya esetén a természetvédelmi kezelésért felelős szerv által adott egyedi állásfoglalás szerint kell folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra átállítani! A védett természeti területen lévő erdőkben legalább középtávú célként minden erdőrészletben általánosan (Tvt. alapján) elő kell írni a folyamatos erdőborítási igényt.

Az Evt. módosításának csomóponti elemei

A fentiek alapján célszerű lenne előkészíteni az Evt. olyan módosítását, esetleg egy új törvényt, mely figyelembe veszi, hogy

1. az erdők funkciójával kapcsolatban bekövetkezett nemzetközi jogi és társadalmi igények a korábbiaktól alapvetően eltérnek és tulajdoni formától függetlenül¹⁷ érvényesítendőek,

---

¹⁵ Természetesen a be nem avatkozás is természetvédelmi erdőkezelés, és az erdőtervi "elő nem írás" (előírás hiánya) is erdőkezelés. Ennek a fogalmi pontosítását - részletes szakmai vita alapján lehet és kell rendezni.

¹⁶ Az erdő fogalmából az ültetvényerdőket indokolt lenne kivenni.

¹⁷ A tulajdoni formától független, egységes előírások bevezetése ütemezetten is történhet.

2. az erdészeti szakpolitikát komplex erdőpolitikával kellene felváltani, illetve az erdőgazdálkodás – elsősorban az állami erdőgazdálkodás – érdekeltségi rendszerét alapjaiban kell átalakítani,
3. az erdők által nyújtott materiális, immateriális szolgáltatásokat egységes alapon mérhetővé kell tenni,
4. az állami erdőterületeket mintaszerűen kell kezelni és elsődlegesen itt kell biztosítani az erdők szolgáltatásai iránti társadalmi igény kielégítését¹⁸,
5. az erdőtervezésben a természet védelmével kapcsolatos követelmények maradéktalan érvényesülését kell biztosítani.

ad 1. Az erdő funkcióinak változásából adódó következmények markánsabb megjelenítése

A bevezető gondolatok alapján nyilvánvaló, hogy az erdő minden esetben multifunkcionális jellegű, hiszen szinte valamennyi erdőterület egyaránt szolgál gazdasági, védelmi, egészségügyi, közjóléti, szociális, turisztikai, kutatási, esztétikai stb. célokat.

A célok történetileg tekintve folyamatosan bővülnek és átalakítják az erdő funkciójával kapcsolatos korábbi elképzeléseket. A kezdeti – szabályozatlan és tervszerűtlen – erdőhasználatot felváltotta a tervszerű erdőgazdálkodás. Ennek kiváltó oka alapvetően a faanyag-hiány, illetőleg az ellátás hektikuságának megszüntetése volt. A korábbi tervszerűtlen irtás-gazdálkodás során ugyanis olyan mértékben sikerült az erdők mennyiségét csökkenteni, hogy veszélybe került a további faanyagszükséglet kielégítése. Ennek megakadályozására indult meg az a – hazánkban már több mint évszázados múltra visszatekintő – tervezésen és a tervek teljesülésének számonkérésén alapuló erdőgazdálkodás, melynek célja az erdőből kitermelhető faanyag-mennyiség folyamatos, hosszú távú biztosítása volt. E tervezési rendszer alkotta meg a tartamosság fogalmát, mely alapvetően az erdőből hosszú távon, egyenletesen kitermelhető faanyag biztosítását szolgálta és szolgálja ma is. E klasszikus erdőgazdálkodás erdő-fogalma az erdőt elsősorban faalapanyagnak tekintette.

A tudományos fejlődéssel – pl. az ökológia tudományágának megjelenésével – az erdőfogalom és így az erdő funkciójával kapcsolatos elvárások is változáson mentek át. Az erdő működésének, az élővilág fennmaradásának, a biológiai sokféleség megőrzésének, a rekreációs, turisztikai hasznainak a felismerése átértékelte a funkciókat is. A gazdasági mellett megjelent a védelmi, illetve a közjóléti funkció is¹⁹.

A védelmi funkciók részben egyes környezeti elemekhez, vagy azok komponenseihez kötődnek (talajvédelmi, vízvédelmi), de az erdők kiterjedése szempontjából a természetvédelmi funkció ellátása igényli talán a legnagyobb területeket.

A funkciók közötti sorrendben is szükségessé vált a változtatás, hiszen olyan fogalmak, mint a természet szolgáltatásai (Westman 1977.), ökoszisztéma szolgáltatásai (A. és P. Ehrlich 1981.), illetőleg ezek bővülése (Myers 1996., H. Daily 1997.) miatt nyilvánvalóvá vált, hogy

---

¹⁸ Az állami erdők esetében az ütemezett bevezetés helyett a gyors és határozott lépések preferálandóak.

¹⁹ Ennek 1972-ben történt nemzetközi elismertetésében kiemelkedő szerepe volt Madas Andrásnak.

a hangsúly az európai erdők esetében a gazdasági funkcióról a védelmi, közjóléti funkcióra tolódott át.

A nemzetközi és a hazai irodalomban az erdők funkcióinak többféle csoportosítása, klasszifikációja létezik, és szinte bármelyik alkalmas annak igazolására, hogy mára sokszorosán felértékelődött és előtérbe került az erdők globális – határokon és pusztán gazdasági szempontokon túlmutató – környezet- és életvédelmi szerepe, ami egyértelműen meghatározza azt a keretet, mely szerint megtervezhető a hazai erdőpolitika, az erdőkezelés változáshoz igazítandó iránya.

Emiatt az Evt. rendeltetésekre vonatkozó előírásainak a felülvizsgálata szinte megkerülhetetlen kérdés. Ezzel összefüggésben a szabályozásnak – nemcsak deklaratív, hanem normatív jelleggel, tehát alapvető szinten – tartalmaznia kell:

- az erdők funkcióiból eredő szolgáltatások felsorolását, a lehető legnagyobb részletességgel;
- utalást a multifunkcionális erdők kiemelt értékére, valamint arra, hogy az erdőgazdálkodás feladata ezen értékek fenntartható használata²⁰;
- utalást arra, hogy ezeknek az értékeknek a nagy része tulajdonoshoz nem kötődő ún. közjó, ami minden erdőtulajdonosnak és erdőkezelőnek a tevékenységét bizonyos mértékben és formában korlátozhatja, de ennek érdekében az állam támogatást is biztosíthat;
- utalást arra - a normaszövegben részletesen kibontva -, hogy az egyes funkciók iránti igényekre nézve a társadalom tagjai között (beleértve a jövő nemzedékeket is) gyakran különbségek vannak, ami konfliktusokat okoz, s ezeket megfelelő mechanizmusokkal kezelni kell.

A fentiekre is tekintettel az Evt. módosítása alábbiak szerint lehet indokolt:

- a) a törvény alapelvei körében a fenntarthatóság követelményei között a „soft law” jellegű megfogalmazások helyett kötelezettséget kell megjelölni (pl. „törekedni kell” helyett „biztosítani kell” kifejezés), alapvetően kell rögzíteni, hogy a gazdasági funkció sem a védelmi, sem a közjóléti funkció érvényesítését nem akadályozhatja; valamint az erdők materiális szolgáltatásaiból származó bevétel meghatározott részét is az erdő fenntartására, gyarapítására és védelmére kell felhasználni;
- b) az erdő rendeltetése körében az alapelvekben rögzítettekkel összhangban álló szabályokat kell alkotni (pl. a gazdasági rendeltetés védelmi, vagy közjóléti rendeltetés megvalósítását nem akadályozhatja, a védelmi, közjóléti rendeltetés az erdőgazdálkodó és a tulajdonosok kérelme alapján nem változtatható meg, nem törölhető; a rendeltetésből adódó kár, többletköltség megtérítése csak magántulajdonú erdőben igényelhető és csak akkor, ha az a tulajdonszerzést követően került megállapításra, továbbá támogatásból, vagy más forrásból nem térült meg);
- c) üzemmód tekintetében a védelmi, illetve közjóléti rendeltetésű erdők esetében a rendeltetés szerint illetékes szervezetnek (hatóságnak) egyetértési vagy vétójoga legyen

---

²⁰ Ez egyben komoly legitimitációs elem is.

az üzemmód meghatározásában, amennyiben az üzemmód a védelmi, vagy közjóléti rendeltetés megvalósítását akadályozza, vagy korlátozza, azt az erdészeti hatóság köteles megváltoztatni; védett vagy Natura 2000 területen tarvágásra csak nem őshonos állomány esetén, fafajcserés átalakítás céljából, vagy egészségügyi okból kerülhessen sor;

- d) az engedélyezettetés rendszerében a bejelentési kötelezettség helyett az engedélyezettetés rendszerét kell visszaállítani, legalább a védett természeti területen, illetve a Natura 2000-es erdőterületeken (védelmi szint helyreállítása).

Jelen anyag tervezetének megvitatása során felmerült az Evt. fogalmi rendszerének átfogó átgondolása, új fogalmakkal történő kiegészítése, vagy új fogalmak bevezetése, korábbi fogalmak átértékelése²¹.

Az erdők funkcióinak változásával áttételesen függ össze, de a jelenleginél részletesebben és határozottabban szabályozandó az erdei nagyvadállománynak az erdő vadeltartó képességéhez, vadtüro képességéhez igazítása²².

ad 2. Az erdőgazdálkodás érdekeltségi rendszerének átalakítása

Az erdőgazdálkodás érdekeltségi rendszerének átalakítása az erdők 1. pontban leírt funkcióváltásának, változásának egyenes következménye. Amíg a funkcióváltás előtt az erdők elsődlegesen gazdasági szükségletek kielégítését szolgálták, addig az érdekeltségi rendszer a konvencionális közgazdasági alapokon nyugodott. Ennek leegyszerűsített lényege, hogy a cél adott erdőterületről minél rövidebb idő alatt, minél kisebb költség mellett, minél nagyobb jövedelmezőséget (hasznot) biztosító faanyag kihozatala. E cél megvalósításának logikus következménye, hogy az erdőgazdálkodók a gazdasági hasznosítást korlátozó tényezőket minimalizálni kívánják, a korlátozások, tilalmak miatt kártalanítást, kompenzációt követelnek, illetve a védett természeti területek nagyságát, arányát csökkenteni kívánják. Ebben a megközelítési rendszerben az erdő nem több, mint a gazdálkodás tárgyát és a jövedelemtermelést (profitszerzést) biztosító vagyontárgy.

A funkcióváltás következménye, hogy az erdőket nem lehet a hagyományos gazdálkodás tárgyának tekinteni, hanem szükséges olyan új, alapvető szemléletváltást tükröző gazdálkodási, érdekeltségi rendszert kialakítani, ami az erdők fennmaradását, illetve a tényleges folyamatos erdőborítást biztosítani tudja. Ehhez elsődlegesen olyan szabályozórendszer kialakítására van szükség, amely elismeri és preferálja ennek a vagyonnak a társadalom számára nyújtott immateriális szolgáltatásait, másodsorban pedig olyan erdőgazdálkodási módszereket, üzemmódokat támogat, amelyek a fenti cél megvalósítását szolgálják. Ez utóbbi kapcsán pozitív lépés az ún. Pro Silva elvű erdőgazdálkodásnak a nem védett természeti területeken történő elterjesztésére irányuló törekvés.

---

²¹ Ez komoly szakmai vitákat és egyeztetéseket igényel (pl. a korábban jelzett természetközeli erdőfenntartás, az erdei szolgáltatás, erdei termék, erdőgondozás fogalmának kidolgozása).

²² A megfelelő vadlétszám eléréséhez és tartós fenntartásához szükséges intézkedéseket (pl. az erdősítést védő kerítés létesítésének, meghatározott természetességu területeken a vadaskertek létesítésének tilalma) külön vizsgálat keretében kell feltárni.

Arra a kérdésre, hogy ezt a szemléletmódot miként lehet megvalósítani, a válasz nyilvánvalóan az, hogy olyan komplex (szaktanácsadói, képzési, érdekeltségi stb.) rendszert kell kialakítani az erdőt használók, alapvetően az erdőgazdálkodók, valamint az erdészeti és más kapcsolódó szakterületi szakemberek számára, amely

- hatékonyan ösztönöz az új szemlélet és a számottevő technológia-váltáshoz elengedhetetlenül szükséges ismeret és készség elsajátítására;
- elismeri és támogatja a társadalom számára nyújtott szolgáltatásait, cserébe viszont a társadalmi, szakmai elvárásoknak megfelelő erdőhasználatot, gazdálkodási módszerek alkalmazását várja el;
- szektorsemlegesen támogatja a folyamatos erdőborítást biztosító, természetközeli erdőgazdálkodást és erdőkezelést;
- a faállomány élőfa-készletének, összetételének és szerkezetének felmérésével és elemzésével biztos alapot ad a szálalási terv, majd az erdőterv elkészítéséhez.

Természetesen a fentieket rendszeres, korrekt, pártatlan ellenőrzéssel kell nyomon követni.

Első lépésben az állami tulajdonú erdőterületeken lehet megvalósítani azt az érdekeltségi rendszert, amely a fentieket garantálja. Ennek szervezeti (nem profitérdekelt államerdészeti rendszer kialakítása, társadalmi kontroll biztosítása), szakmai (állami erdőkre vonatkozó speciális előírások, üzemmódok meghatározása, a természetvédelmi követelmények maradéktalan megtartása) és eljárási (a szakmai követelmények megállapításának speciális eljárási rendje, amely biztosítja a fenntarthatóság követelményeinek beépülését) garanciái vannak.

Az Evt. alapvetően az erdőgazdálkodás feltételeit fogalmazza meg, melyek érvényesek a nem védett erdőkben folytatható erdőgazdálkodásra, viszont csak a Tvt.-ben foglalt eltérésekkel vonatkoztathatók a védett természeti területeken, Natura 2000 területeken álló erdőkre. Ezekben az erdőkben ugyanis nem fenntartható erdőgazdálkodást, hanem fenntartható természetvédelmi célú erdőkezelést (természetvédelmi céloknak megfelelő fenntartható erdőgazdálkodást) kell folytatni.

Az állami erdők esetében azonban a legfontosabb, hogy az állam tulajdonosi jogait gyakorló szerv működésében ne a bázisszemléleten nyugvó érdekeltségi rendszer érvényesüljön. Itt érdemes megemlíteni, hogy az erdők mint földterületek, illetve az azokon gazdálkodási tevékenységet folytató állami szervek tulajdonosi jogait egy kézben célszerű összpontosítani annak érdekében, hogy a vagyonnal (erdő) gazdálkodó, illetve annak szakkezelését ellátó szervek érdekeltségi rendszere között összhang és ne antagonisztikus ellentét alakuljon ki. Amennyiben az érdekeltségi rendszer az állami tulajdonú erdők vonatkozásában kialakul, és társadalmilag hatékonyan üzemel, ez mintagazdálkodási formát jelenthet a magánerdőben gazdálkodók számára is (legalább az alkalmazott módszerek tekintetében, hiszen a magánerdőben, szabad rendelkezésű erdőkben a tulajdonosok többsége ma még – nem valódi tulajdonosként viselkedve – a rövidtávú profittermelésre törekszik).

Ennek ellenére – a nemzetközi és a meglepően kedvező hazai tapasztalatokra építve – az Evt.-nek a természetközeli erdőgazdálkodásra való áttérés kapuját a lehető legszélesebbre kell tárn

a magánerdőkben is. Az új megközelítési mód ugyanis számos olyan előnyös lehetőséget is kínál, amelyet kis- vagy közepes méretű magánerdőben lehet csak igazán kiaknázni. Ehhez a hazai források mellett segítségül lehet hívni az EU agrártámogatási rendszerét is.

Természetesen a nem konvencionális közgazdasági alapokon nyugvó gazdálkodás megteremtésének a szakképzésen és pénzen kívüli feltétele a megfelelő szabályozási környezet kialakítása, elsősorban az állami tulajdonban álló erdőgazdálkodási Zrt.-k számára. Elvileg ehhez elegendő lehet(ne) egy megfelelő tulajdonosi döntés is, viszont – gazdasági jogi vonatkozásai miatt – szükséges annak a szakági jogszabályokban történő megalapozása. Erre az Evt. mindenképpen alkalmas lehet.

A fentiekre tekintettel az Evt. módosítása e pont tekintetében az alábbiak szerint lehetne indokolt:

- a) az Evt. meglévő rendelkezései körébe be kell építeni a természetvédelmi céloknak megfelelő fenntartható erdőgazdálkodás fogalmát, illetve az ezt biztosító alapelvet;
- b) az erdőgazdálkodási érdekeltségi rendszernek a természetvédelmi célokkal összhangban levő fenntartható erdőgazdálkodás követelményének megfelelő kialakítására vonatkozó alapelvi rendelkezés megállapítása;
- c) az állami erdők tekintetében a fentieknek megfelelő érdekeltségi szabályok beépítése az Evt. 8-10. §-aiba, vagy azt követően önálló rendelkezésben való megfogalmazása (kifejtve, hogy az állami erdők tekintetében az állam tulajdonosi jogait gyakorló szervezet köteles olyan érdekeltségi rendszert kialakítani – a természetvédelmi szakemberek bevonásával, megfelelő társadalmi kontroll mellett –, amely biztosítja az állami erdők természetvédelmi céloknak megfelelő fenntartható használatát);
- d) felhatalmazást adni az előzőekkel kapcsolatos részletes szabályok megállapítására.

ad 3. Az erdők materiális/immateriális szolgáltatásainak értékelése

A korábbiakban kifejtettek szerint az erdőknek a tulajdonosok és a társadalom számára nyújtott szolgáltatásai nem szűkíthetők le a faanyag termelésére, egy alapanyag biztosítására. Már az egyéb gazdasági jelentőség, hasznosítási lehetőség is megjelent a korábbi szabályozásokban, illetve a hatályos Evt.-ben is az erdei haszonvételek szabályozásánál. A törvény szerinti erdei haszonvételek azonban kivétel nélkül az erdők materiális (anyagi természetű), tehát kézzelfogható szolgáltatásai, amelyek közvetlenül termelnek, nyújtanak javakat az ember számára.

A materiális szolgáltatásokon túlmenően azonban az erdők nem anyagi (immateriális) szolgáltatásai egyre nagyobb jelentőségűek a társadalom számára. Ezek elsősorban a védelmi és közjóléti funkciók kiteljesedésében manifesztálódnak, hiszen egyes véderdők funkcionális működéséből eredő anyagi előnyök csak akkor mérhetőek, ha valamilyen káresemény (pl. árvíz, talajcsúszás) bekövetkezik (ebben az esetben is elsősorban a tényleges kár és az elhárítás költségeinek relációjában). Mivel a cél a rendkívüli események elkerülése, az erdő nyújtotta immateriális szolgáltatás értékét vagy figyelmen kívül hagyják, vagy bagatellizálják.

Más védelmi rendeltetésű, illetve közjóléti erdők esetében még kedvezőtlenebb a helyzet, hiszen az esztétikai (tájképvédelem), természetvédelmi vagy rekreációs érték még kevésbé

mérhető. Itt tulajdonképpen egy környezet-, természetvédelmi, vagy humán szolgáltatási szempontból jelentkező haszon gazdasági szempontú negligálásával találkozunk. Ez tulajdonképpen externális haszon, aminek az előnyeit a tulajdonos néha kihasználja (pl. belépődíjak szedése), néha nem.

Szakmai szempontból teljesen nyilvánvaló és senki által nem vitatott tény, hogy az erdők materiális szolgáltatásainak az értékét jelentősen meghaladja az erdők immateriális szolgáltatásainak az értéke. Irodalmi adatok nagy szórást mutatnak – az egy-kétszerestől egészen az ötvenszeres arányig (!) –, természetesen az immateriális szolgáltatások javára. Ennek a jelentősége a szabályozás szempontjából is rendkívül nagy, hiszen a társadalmi hasznosság, a közjó szempontjából az erdők nem egyszerű fatömegként értékelendők és a fenntartásuk, kezelésük is ehhez igazodó szabályozást igényel. Ennek következményeit az alábbiak szerint lehet összegezni:

- ha elfogadjuk, hogy az erdők materiális szolgáltatásainak értékénél sokkal jelentősebb az immateriális szolgáltatások értéke, akkor ezt kell – amennyire lehet – pontosan meghatározni és objektíven mérhető értékkel ellátni („beárzni”)²³;
- a cél az erdők immateriális szolgáltatásainak maximalizálása, hiszen ez a legnagyobb értékteremtő (természetesen a kieső, a termelés számára szükséges faanyag helyettesíthetőségének vizsgálatával);
- az erdőkkel való gazdálkodás során olyan szabályozási környezetet kell kialakítani, ami a tervezéstől az erdőművelésen, a fahasználaton át, majd az újbóli felújításig az immateriális szolgáltatás színvonalának minimum a szinten tartását, de inkább növelését célozza;
- az immateriális szolgáltatások körében a védelmi, különösen a természetvédelmi szempontoknak megkülönböztetett prioritást biztosít (ténylegesen folyamatos erdőborítás, őshonos, nem invazív, nem tájidegen fajok használata az erdőtelepítés, felújítás során, a természetes folyamatok, vagy azokat szimuláló folyamatok preferálása erdőkezelési módszerekkel; az ökoszisztéma szempontjából drasztikus beavatkozások – tarvágás, felújítás során teljes talajelőkészítés stb. – kizárása, vagy minimális szintre korlátozása, az erdők károsítás nélküli használatának preferálása).

A fentiekre tekintettel az Evt. módosítása e pont tekintetében az alábbiak szerint lehetne indokolt:

- a) az Evt. kiegészítése egy olyan fejezettel, alcímmel, vagy rendelkezéssel, amely az erdő materiális és immateriális értékének a meghatározását, illetve nyilvántartását állapítja meg;
- b) a rendelkezések körében az erdő immateriális értékének a meghatározása során a természetvédelmi érték meghatározását kiemelten kell kezelni és ezt az Evt., illetve a Tvt. jogellenes magatartások szankcionálására – károsítás, szennyezés – vonatkozó rendelkezéseinél figyelembe kell venni;

---

²³ Ennek a hiánya, várható késése, vitathatósága az átállást nem akadályozhatja.

- c) az erdők immateriális értékének a nyilvántartását a számviteli jogszabályokba is be kell építeni, és a korábban említett érdekeltségi rendszerben az immateriális értéknövekedést preferálni kell;
- d) felhatalmazó rendelkezés megalkotása a szükséges végrehajtási rendeletekre.

ad 4. Az állami tulajdonú erdőkre vonatkozó rendelkezések fejlesztése

A korábbiak alapján egyértelműsíthető, hogy az állami tulajdonban lévő erdő elsődleges célja – bár ezt sajnos nem tartalmazza a hatályos szabályozás – a közcélú és közérdekű feladatok, szolgáltatások biztosítása. Ezért tartja ezeket az állam a saját kezében. Az állami tulajdonú erdőket tehát olyan szervezeti formában kell kezelni, amely mellett ezek a közcélú, állami feladatok a társadalom számára a leghatékonyabb módon biztosíthatók. Jelenleg az állami tulajdonban lévő erdőterületek túlnyomó részét az erdőgazdálkodási társaságok (Zrt.-k) kezelik, kisebb részük a nemzeti park igazgatóságok, vízügyi igazgatóságok, illetve más állami szervek vagyonkezelésében áll. Ez a széttagolt rendszer nem tűnik szerencsés megoldásnak, hiszen az állami erdővagyon egységes kezelése általában hatékonyabb és társadalmi szempontból is eredményesebb. A cél tehát egy jól működő intézményi modell kialakítása és fenntartása.

Egy nonprofit (kötségvetési szerv vagy kizárólagos állami tulajdonú non-profit gazdasági társaság) tiszta profilú (csak erdőgazdálkodást végző) szervezeti rendszer erre alkalmasabb lehetne, mert:

- megfelelő szabályozási környezet mellett az állami tulajdonú vagyonkezelőnél nem az egyéni vagy csoportérdekeket szolgáló vállalkozói vagyonszerzést kell támogatnunk, hanem az erdő közérdekű szolgáltatásai prioritásának biztosítása mellett adódó termelési lehetőséghez kell igazítani a termelési elvárást,
- a természetközeli erdőgazdálkodás nem csak többletköltséggel valósítható meg, legfeljebb egyes fák „vágáskorának” megemelkedése miatt a rövidtávon kieső nyereségtartalma később kerül – „kamatostól”! – bevételezésre. Nem is szólva az erdőművelési költségek csökkenéséből eredő nyereségtöbbletről.
- a jelenlegi részvénytársasági formában keveredik az alaptevékenység más tevékenységekkel, a piacorientáltság háttérbe szorítja a közcélú elvárásokat, nem ösztönöz a természetközeli erdőgazdálkodási módok bevezetésére, keverednek az állami és a vállalkozói vagyonelemek.

A szervezeti formától függetlenül az Evt. állami erdőkre vonatkozó rendelkezései tovább pontosíthatóak, illetve további, természetvédelmi szempontból kedvezőbb szabályok építhetők bele. Mivel az állami erdőkben mintaszerű erdőgazdálkodási tevékenységet kell végezni, az ezt biztosító szabályozás az erdőtörvénybe beépítendő. Ezek részben tervezési, részben erdőkezelési, az üzemmód tartalmát meghatározó előírások lehetnek.

Külön kiemelő – bár a jelenleg hatályos Evt.-ben is benne van –, hogy az állami erdőkben az állam által közérdekből előírt korlátozásokat az állami erdők állami tulajdonban levő erdőgazdálkodói kártalanítási igény nélkül túrni kötelesek (ez kvázi erdőgazdálkodói jogosultságuk egyik feltétele). A kártalanítás kizárása egyébként a jól megválasztott érdekeltségi rendszerrel, illetőleg az erdők immateriális értékének nyilvántartásával is

biztosítható (az értékesítésből kieső faanyag immateriális vagyonnövekményt jelent). Ezzel éppen az államnak az egészséges környezet megőrzéséhez fűződő alkotmányos (alaptörvényi) kötelezettségének primátusát fogalmazza meg a gazdasági, tulajdonosi érdekekkel szemben.

A fentiekre tekintettel az Evt. módosítása e pont tekintetében az alábbiak szerint lehetne indokolt:

- a) az állami erdőkre vonatkozó speciális szabályok körében a tarvágás engedélyezését minimalizálni kell (az engedélyezési esetek lecsökkentésével, a tarvágással érintett terület nagyságának megszorításával);
- b) a folyamatos erdőborítást biztosító, nem vágásos üzemmódok bevezetését gyorsabb üteművé kell tenni a védelmi és közjóléti erdőkben²⁴;
- c) az állami tulajdonban lévő erdőterületekre előírt védelmi vagy közjóléti típusú használati, gazdálkodási korlátozások esetében a kártalanítás kizárását a hatályos szövegezésnél pontosabban szükséges megállapítani;
- d) a törvényben kell rögzíteni, hogy állami tulajdonban lévő, védelmi vagy közjóléti rendeltetésű erdő kizárólag, egyéb rendeltetésű állami erdő pedig elsősorban nonprofit, tiszta profilú (államerészeti) szervezet vagyongazdálkodásában állhat;
- e) felhatalmazást kell adni az államerészeti szervezet kialakítását szolgáló kormányrendeleti szintű szabályozásra.

Az állami tulajdonú erdők tekintetében stratégiai fontosságú a jelenlegi diverz állami erdőfenntartói szervezetek minél erőteljesebb egységesítése (erdőigazgatóságok, erdőgondnokságok).

ad 5. Az erdőtervezéssel kapcsolatos szabályok fejlesztése

Az erdőtervezés célja – az Evt.-ben megfogalmazottakon túlmenően – a fenntartható természetvédelmi célú erdőkezelés (természetvédelmi céloknak megfelelő fenntartható erdőgazdálkodás) feltételeinek meghatározása. Ennek megfelelően az erdőtervezés jogintézményeit, eljárási rendjét, feltételrendszerét alapos felülvizsgálatnak kell alávetni. Az erdőtervezés rendszerének továbbfejlesztése során alapvető célkitűzés, hogy olyan rendszere legyen, amely

- megfelelő színvonalon eleget tesz az erdők megváltozott funkcióiból adódó követelményeknek,
- az új típusú érdekeltségi rendszert támogatja,
- a védelmi és közjóléti funkcióból adódó elvárásoknak maradéktalanul eleget tesz (természetesen az egyes védelmi, közjóléti funkciók eltérő érdekviszonyaiból származó ütközések kiküszöbölése mellett),
- a természetvédelmi céloknak megfelelő fenntartható erdőgazdálkodás kritériumait kielégíti,

---

²⁴ Az a)-b) pontok esetében kulcsfontosságú, hogy az Evt. által elért előrelépések stabilizálódjanak, általánossá váljanak, mert a továbblépést erre lehet felépíteni.

- a természetvédelemért felelős szervek, illetve a társadalom – mint szolgáltatás igénybevevője – előkészítésben, elfogadásban való részvételét lehetővé teszi.

Itt az anyagi jogi szabályozáson túlmenően eljárásjogi garanciákat is biztosítani kell, elsősorban annak érdekében, hogy a természetvédelemért felelős szervek észrevételei, javaslatai, szempontjai a lehető legteljesebben beépülhessenek a tervekbe. Elsődleges szempont, hogy a védett természeti területen, Natura 2000 területen a természetvédelmi kezelésért, valamint a természetvédelmi hatósági feladatok ellátásáért felelős szerveknek kell a tervben szereplő legfontosabb feltételrendszert megadniuk a tervezés számára. A tervezés bázisa alapvetően az erdészeti szakigazgatás intézményrendszere, amely eddig is ellátta ezt a feladatot.

Feltétlenül a jogszabályi rendezést – pontosabban a szabályozás markáns érvényesítését – igényli, hogy a védett természeti területek között nem lehet különbséget tenni aszerint, hogy azok országos jelentőségű védelmet, vagy helyi jelentőségű védelmet élveznek-e. A védett természeti területek rendszere úgy képez ökológiai entitást, hogy abban nem a védetté nyilvánító szerv személyének, hanem a terület természeti értékeinek van meghatározó jelentősége. Számos olyan védett természeti terület található hazánkban, amely helyi védelem alatt áll, de a jelentősége akár nemzetközi is lehet.

A fentiekkel összefüggő módosítási javaslatok az erdőtervezés folyamatának részletes – szakmai és igazgatási jellegű – átvilágítása után fogalmazhatóak meg teljes pontossággal, de anyagi jogi szempontból a korábban leírtaknak kell visszatükröződniük a tervezés tartalmi követelményeiben és folyamatában egyaránt.

További, részben természetvédelmi szempontú módosítási javaslatok

Két elvi jelentőségű kérdést és két alapvetően nem szabályozási témakört érdemes még röviden tárgyalni, mivel ezek a védett természeti területen, illetve Natura 2000-es területen lévő erdőkre közvetett módon hatnak.

1. Komplex erdőpolitika kialakítása, végrehajtása

A Nemzeti Erdőstratégia, a Nemzeti Erdőprogram és más megnevezésű – szakmailag sok pozitív tartalmat hordozó – stratégiai dokumentumok nem pótolják egy átfogó, komplex erdőpolitika (policy) megalkotását. Természetesen az erdőpolitika megléte sem garancia arra, hogy az erdővel szemben támasztott társadalmi igények megfelelő színvonalon teljesülnek (lásd pl. a 2010-ben Dániában lezajlott vitákat²⁵).

Az erdőpolitikának számos értelmezése lehetséges, de a hangsúly egy komplex, tehát az erdő valamennyi funkcióját, társadalmi, csoport és egyéni érdekviszonyait figyelembevevő dokumentum, amelyet szakmai, társadalmi és közigazgatási egyeztetés után parlamenti szinten célszerű elfogadtatni. Megvizsgálható, hogy mennyiben integrálható ez a Kvt. szerinti Nemzeti Környezetvédelmi Programba.

---

²⁵ http://www.fataj.hu/2010/08/271/201008271_DanErdopolitikaFelulvizsgalata.php

A fentiek előrebocsátása mellett az erdőpolitika az erdővel – mint egészszel, azaz teljes ökológiai rendszerrel – foglalkozó politikaként definiálható, mely az erdő minden tulajdonságát és az összes funkciójából eredő feladatokat és szolgáltatásokat figyelembe veszi. Társadalmi szinten az erdővel foglalkozó, illetve azzal közvetlenül vagy közvetve kapcsolatban álló – és arra érdemi befolyással bíró – szakterületi szakpolitikák szintetizált összessége. Az erdőpolitika tartalmazza az erdőkkel kapcsolatos védelmi politikákat, így a környezetvédelmi, a természetvédelmi, az árvízvédelmi, honvédelmi szakpolitikákat, az erdőkkel kapcsolatos közjóléti politikák közül például a népegészségügyi, rekreációs, szabadidősport szakpolitikákat és az erdő gazdasági funkciójához kapcsolható erdészeti, és egyéb gazdasági, például vadgazdálkodási-vadászati szakpolitikákat.

A probléma gyökere viszont az, hogy az erdőpolitikát a jelenlegi struktúrában egy olyan szervezetnek kellene végrehajtania, az esetleges konfliktusokat feloldania, amely egyetlen részterületi szakpolitika, az erdészeti szakpolitika végrehajtásáért felelős.

Az erdészeti szakpolitikát kiemelve és értelmezve az erdészeti politika és az erdőpolitika úgy viszonyul egymáshoz, mint a rész az egészhez. Amint azt tisztáztuk, erdőpolitikáról akkor beszélünk, amikor az erdő összes funkciójából eredő szolgáltatásokat figyelembe vesszük, vagyis az erdőt, mint a legteljesebb ökoszisztémát vizsgáljuk. Ezek alapján nyilvánvaló, hogy az erdőt érintő döntéseknél mindig azt kell feltárni, hogy a döntés következményei miként hatnak az erdőre, mint egészre, és az erdő által meghatározott vagy befolyásolt környezeti/természeti elemekre/tényezőkre. A részérdekek befolyásolhatják, de nem határozhatják meg az egész érdekében meghozott döntéseket.

A fentiek miatt az Evt.-ben rögzíteni kellene egy komplex erdőpolitika megalkotásának kereteit, amely felülemelkedik a szakpolitikákon, illetve az egyes ágazati részérdekeken.

2. Az erdővagyon-védelem fogalmának tisztázása

Célszerű lenne az Evt. fogalmi rendszerét kiegészíteni egy – sokak által jelenleg eltérő módon alkalmazott és használt – fogalommal. Ez az erdővagyon-védelem, amelynek a törvény egészén végig kellene vonulnia, hiszen ez fejezi ki a komplexitást. Ráadásul ennek az erdők materiális és immateriális szolgáltatásaival is összhangban kell állnia, hiszen az erdővagyon mindkét értékhozó elemet magában foglalja.

Az erdővagyon védelmén értendő az erdőkre vonatkozó szakpolitika meghatározása, a jogi és közigazgatási szabályozórendszer kialakítása, az erdészeti tervezési és szakigazgatási rendszer (engedélyezés, nyilvántartás, ellenőrzés stb.) fenntartása és működtetése, az állami tulajdonú erdőterületek kezelése és a nem állami tulajdonú erdőterületek erdőgazdálkodásának szakmai felügyelete. Természetesen ennek következménye lehet például az erdőgazdálkodás fogalmának erdővagyon-gazdálkodásra változtatása is..

3. A szakigazgatási rendszer átalakítása

Az Evt. módosítása során egy elsősorban nem szabályozási kérdéssel is foglalkozni kell. A központi közigazgatás szintjén megtörtént az intézményi összevonás. Az egyes közfeladatok megváltozott struktúrához igazításának vizsgálata azonban nem történt meg annak ellenére, hogy ennek természetvédelmi szempontból jelentős előnye lehetne. Az intézményi racionalizálás – különösen a tervezés, illetve a természetvédelmi kezelés területén –

kifejezetten pozitív eredményekkel járhatna. Természetesen ez csak abban az esetben kedvező, ha a védelem szintje, illetve az azt biztosító intézményrendszer hatékony és feladatorientált tevékenységi köre nem csökken, a természetvédelemnek a kezelési folyamatokra gyakorolt befolyása nő. A szakigazgatási szervezetrendszer optimalizálása során a kiindulási alap a – korábban kifejtett – anyagi jogi szabályozásnak a végrehajtó szervezetre való leképezése lehet, aminek természetesen előfeltétele a szabályozás érdemi változása.

A fentiekből következően a közigazgatási intézményrendszer átalakítása során a természetvédelmi szervek teljes körű (létszám, működési költségek és hatáskör) megerősítése a cél.

4. Az állami tulajdonú erdők tulajdonosi jogainak gyakorlása

Hosszú idő óta megoldatlan, pontosabban súlyos ellentmondásokkal terhelt kérdés az állami tulajdonban lévő erdők tekintetében az állam tulajdonosi jogainak gyakorlására jogosult személy, szerv vagy testület kijelölése. Az 1990-et megelőző időszakban ennek különösebb jelentősége nem volt, ezt követően viszont különböző, többnyire részérdekeket megtestesítő döntések születtek. Pedig a nemzet közös örökségével csak úgy lehet a fenntarthatóság és a jövő nemzedékek iránt érzett felelősséggel gazdálkodni, ha a „jó gazda” személye, céljai, érdekeltsége stabil és kiszámítható, nem pedig változó, hol gazdasági társasági, hol pedig pénzügyi szempontokat szem előtt tartó intézmény látja el ezt a feladatot.

Az állam tulajdonosi jogainak gyakorlása akár másodlagossá is válhat, amennyiben az állami erdők elidegeníthetlensége, illetve a tényleges kezelést ellátó szerv törvényi garanciákkal körülbástyázott intézménye valósul meg. Ennek hiányában azonban az állam tulajdonosi jogainak gyakorlása szempontjából számos – viszonylag könnyen – intézményesíthető megoldás képzelhető el. A következőkben csak három fő modellt érintünk, amelyekben belül, illetve amelyekben túl még igen sok változat, illetve megoldás képzelhető el, elsősorban annak a függvényében, hogy a döntéshozó mely szempontokat kívánja preferálni, vagy háttérbe szorítani.

a) Képviseleti alapon álló vagyontanács

A tanács független testületként működő, önálló jogi személyiséggel rendelkező szerv, melynek tagjait részben az Országgyűlés választja, részben pedig törvényben meghatározott szervek delegálják (pl. MTA, szakmai érdekképviselések, természetvédelmi célra alakult társadalmi szervezetek). A tanács mandátuma határozott időre (pl. 5 évre) szól, az Országgyűlésnek tartozik felelősséggel, tagjainak szigorú összeférhetlenségi szabályoknak kell megfelelniük.

A megoldás előnye, hogy szektorsemleges, lehetőséget teremt az erdők multifunkcionális használatának érvényesítésére, hátránya viszont a rugalmatlansága, nehézkes döntési mechanizmusa.

b) Kincstári típusú állami szerv

Önálló központi közigazgatási szerv, az Országgyűlés, vagy a Kormány közvetlen irányítása alatt. A döntési hatáskör a szerv vezetőjét illeti, esetlegesen tanácsadó testületi vélemény figyelembevételével.

A megoldás előnye a szektorsemlegesség, a parlamenti, illetve kormányzati döntési akarat gyors érvényesíthetősége, hátránya a társadalmi kontroll hiánya, az aktuálpolitikai szempontoknak alárendeltség.

c) Ágazati vagyoni körben történő döntés

A tulajdonosi jogosultság gyakorlásának valamely ágazati miniszter feladat- és hatáskörébe sorolása. Ebben az esetben a döntés címzettje az adott miniszter, döntési felelőssége a miniszteriális felelősség szabályai szerint alakul.

A megoldás talán egyetlen előnye a gyors kormányzati döntés lehetősége, egyébként a legtöbb hátránya ennek a megoldásnak van (partikuláris érdekek érvényesülése, társadalmi kontroll alacsonyabb szintje, a multifunkcionalitás hiánya stb.).